

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор сільськогосподарських наук,
професор**

Оксана ТОНХА
2025 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Заруби Дмитра Васильовича

на тему: **«Організаційно-економічні засади фіскального регулювання
сільськогосподарського землекористування в умовах зміни клімату»**,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності **051 «Економіка»**

галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Витяг з протоколу №3 фахового семінару наукової ради факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України від «18» червня 2025 року.

Присутні члени наукової ради факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України: І. П. Ковальчук, завідувач кафедри геодезії та картографії, доктор географічних наук, професор, голова наукової ради; О. П. Жук, доцент кафедри геодезії та картографії, кандидат економічних наук, доцент, секретар наукової ради; В. А. Богданець, доцент кафедри геодезії та картографії, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; Є. В. Бутенко, доцент кафедри управління земельними ресурсами, кандидат економічних наук, доцент; Л. А. Гунько, доцент кафедри землевпорядного проектування, кандидат економічних наук, доцент; О. С. Дорош, завідувач кафедри управління земельними ресурсами, доктор економічних наук, професор; Т. О. Євсюков, декан факультету землевпорядкування, професор; А. О. Кошель, доцент кафедри геоінформатики і аерокосмічних досліджень Землі, доктор економічних наук, доцент; І. П. Купріянич, професор кафедри управління земельними ресурсами, доктор економічних наук, професор; А. Г. Мартин, завідувач кафедри землевпорядного проектування, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН; Н. В. Мединська, завідувач кафедри земельного кадастру, доктор економічних наук, професор; І. О. Новаковська, професор кафедри земельного кадастру, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Економіка природокористування і охорона навколишнього середовища»; А. А. Москаленко, завідувач кафедри геоінформатики і аерокосмічних досліджень Землі, кандидат технічних наук, доцент; І. А. Опенько, професор кафедри геодезії та картографії, доктор економічних наук, доцент; О. В. Тихенко, доцент кафедри земельного кадастру, кандидат сільськогосподарських наук, доцент; Р. В. Тихенко, доцент кафедри управління земельними ресурсами, кандидат економічних наук, доцент; О. М. Чумаченко, доцент кафедри землевпорядного проектування, кандидат економічних наук, доцент; О. В. Шевченко, доцент кафедри геодезії та картографії, кандидат економічних наук, доцент.

Інші присутні на засіданні наукової ради факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України: О. В. Бутрим, завідувач кафедри «зеленої» економіки Державного закладу «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, доктор економічних наук, старший науковий співробітник; Д. В. Заруба, здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Заруби Дмитра Васильовича** на тему: «**Організаційно-економічні засади фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування в умовах зміни клімату**», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Тему дисертації затверджено вченою радою факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 4 від «20» листопада 2024 року).

Дисертацію виконано на кафедрі земельного кадастру факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукові керівники: доктор економічних наук, професор **Мединська Наталія Василівна**, завідувач кафедри земельного кадастру Національного університету біоресурсів і природокористування України; доктор економічних наук, старший науковий співробітник **Бутрим Оксана Володимирівна**, завідувач кафедри «зеленої» економіки Державного закладу «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління».

Слухали: доповідь здобувача Д. В. Заруби про основні положення дисертації. Здобувачем здійснено поглиблення теоретичних і методичних підходів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення фіскальної групи інструментів забезпечення збалансованого сільськогосподарського землекористування з урахуванням впливу проблем зміни клімату. Автором роботи було здійснено комплексний аналіз існуючого стану використання фіскального інструментарію за базовими його компонентами щодо використання земель сільськогосподарського призначення у контексті врахування проблем зміни клімату та вивчено релевантний закордонний досвід; поглиблено поняття фіскального інструментарію забезпечення збалансованого землекористування з урахуванням проблеми зміни клімату; запропоновано концептуальний підхід інституційного забезпечення дієвості фіскального інструментарію як складового компонента еколого-економічного механізму збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення; проведено на системній основі еколого-економічну оцінку земельно-ресурсного потенціалу та діагностики проблем забезпечення його сталого використання при товарному виробництві рослинництва у зональному вимірі України; обґрунтовано ефективну модель функціонування фіскальної групи інструментів щодо управління земельними ресурсами сільськогосподарського призначення; запропоновано удосконалення податкового інструменту, як важеля забезпечення збалансованого використання агроугідь з урахуванням проблем змін клімату; на основі систематизації еколого-економічних індикаторів збалансованого використання агроугідь з урахуванням вимог зеленого зростання запропоновано модель фіскального забезпечення низьковуглецевого розвитку рослинництва з огляду на умови зміни клімату; сформовано підхід щодо зміцнення інституційного підґрунтя удосконалення моніторингу сільськогосподарського землекористування для оптимізації зусиль запровадження його збалансованих (сталих) практик.

Здобувачеві було поставлено 12 запитань, на які доповідач надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Н. В. Мединська, яка зазначила, що здобувач повністю виконав завдання індивідуального плану, має високу публікаційну активність, є учасником фахових семінарів. Наукове дослідження здобувач виконав на високому рівні, а тема роботи є актуальною, присвячена удосконаленню фіскальної групи інструментів щодо забезпечення збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення з урахуванням впливу змін клімату, яке полягає у підвищенні системності підходу до його застосування з орієнтацією на запровадження низьковуглецевого сільськогосподарського землекористування при товарному виробництві рослинництва.

Науковий керівник – доктор економічних наук, старший науковий співробітник О. В. Бутрим у своєму виступі акцентувала увагу на ряді впроваджень результатів досліджень. Більшість наведених у дисертації науково-теоретичних положень та практичних

рекомендацій, висновків і пропозицій належать особисто здобувачу та є його науковим доробком і фактичним внеском у теорію та методологію економіки природокористування та охорони навколишнього середовища. Деякі результати одержано у співпраці з іншими науковцями, про що свідчать спільні наукові публікації та посилання в тексті дисертації.

Експерти:

Новаковська І. О., доктор економічних наук, професор, зазначила, що ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації здобувача, є достатнім і ґрунтується на глибокому теоретичному аналізі, широкій доказовій базі та практичному спрямуванні дослідження. Автор демонструє цілісне бачення проблеми незбалансованого сільськогосподарського землекористування в Україні, водночас пропонуючи системно інтегровані рішення, що відповідають сучасним викликам зміни клімату та стратегічним орієнтирам сталого розвитку. У процесі дослідження дослідником було застосовано комплексний методологічний підхід, що охоплює як загальнонаукові, так і спеціалізовані економіко-екологічні методи аналізу: статистичний, порівняльно-правовий, графічний, кореляційно-регресійний, метод моделювання. Це забезпечило об'єктивність, репрезентативність і достовірність отриманих результатів. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано надати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Шевченко О. В., кандидат економічних наук, доцент, відмітив, що зміст роботи цілком відображає основні положення дисертації. Дисертаційне дослідження не містить порушень академічної доброчесності. Результати наукової роботи в повному обсязі викладено в опублікованих здобувачем наукових працях. Особливо відзначено значну цінність та актуальність рецензованої наукової праці, її академічне й прикладне значення. На основі аналізу дисертації експертом запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: І. П. Ковальчук, доктор географічних наук, професор; Т. О. Євсюков, доктор економічних наук, професор; А. Г. Мартин, доктор економічних наук, професор; І. А. Опенько, доктор економічних наук, доцент; І. П. Купріянич, доктор економічних наук, професор; А. О. Кошель, доктор економічних наук, доцент; Р. В. Тихенко, кандидат економічних наук, доцент; В. А. Богданець, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Виступаючі зазначили, що здобувачем виконано дисертацію на актуальну тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертів щодо рекомендації дисертації Д. В. Заруби до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Д. В. Заруби на тему: «Організаційно-економічні засади фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування в умовах зміни клімату», члени наукової ради факультету землевпорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Дисертаційне дослідження Д. В. Заруби присвячено дослідженню теоретичних і методичних підходів та обґрунтуванню практичних рекомендацій щодо вдосконалення фіскальної групи інструментів забезпечення збалансованого сільськогосподарського землекористування з урахуванням впливу проблем зміни клімату.

Способи і характеристики використання земель сільськогосподарського призначення, що реалізуються в Україні при товарному виробництві рослинницької продукції, доводять його незбалансований характер. Наявний підхід у більшості випадків суперечить задекларованим цілям сталого розвитку, постулатам зеленого зростання, принципам низьковуглецевої економіки. Доказовою базою наведеного ствердження є динаміка структури і обсягів товарного виробництва рослинництва на тлі обсягів внесення добривних матеріалів у співставленні з обсягами реалізації землеохоронних заходів, що має прямий зв'язок з просторовим поширенням й інтенсивністю ерозійних процесів ґрунтового покриву агроугідь. Це у підсумку призводить до активізації процесів втрат гумусу, а отже, і скорочення запасів вуглецю у мінеральних ґрунтах з наступними викидами CO₂, що негативно впливає як на стан агроресурсного потенціалу, агроекологічної і продовольчої безпеки, так і на процеси зміни клімату.

Згідно європейських законодавчих ініціатив, Україна на шляху євроінтеграційних прагнень має виконати ряд вимог еколого-економічного характеру. Стосовно сектору Землекористування, зміни землекористування та лісового господарства, країнами європейської спільноти сформовано оновлені правила, за якими держави-члени ЄС повинні до 2030 р. забезпечити збалансованість облікованих викидів парникових газів поглинанням їх з атмосфери щонайменше у обсягах 310 млн т CO₂. Цю вимогу закріплено законодавчо. Передбачається, що у період до 2030 р. буде досягнуто кліматично нейтральне виробництво харчової продукції і наряду з іншими позитивними результатами, також очікується забезпечення відновлення деградованих земель сільськогосподарського призначення.

Досягненню відповідності виробництва національної продукції рослинництва європейським вимогам збалансованого природокористування сприятиме створення організаційно-економічних умов господарювання, за яких надмірна експлуатація агроресурсного потенціалу втрачає економічну привабливість. Відсутність таких умов сприяла майже подвоєнню, за даними Держстату України, обсягів валової продукції рослинництва за останні десять років (з 329,6 млрд грн у 2010 р. до 580,3 млрд грн у 2021 р. у ціновому розрахунку 2016 р.), а з 2018 року обсяги виробництва рослинництва у розрахунку на 100 га агроугідь збільшилися на понад 10 % (з 1,3 до 1,5 млн грн). Отже, необхідним є створення умов економічної зацікавленості землекористувачів (землевласників) для досягнення прийнятної рівня агроекологічної, а отже і продовольчої безпеки. У такому контексті використання податкового інструменту як ключового у системі фіскальних важелів, відкриває шлях формування залежності нарощування рівня прибутковості товарного виробництва рослинництва від якісного стану ґрунтового покриву агроугідь, який сформовано у результаті агротехнологічного циклу. Якісний стан ґрунтів значною мірою залежить від частки повернення поживних речовин, які винесено із врожаєм.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямками Університету та кафедри. Дослідження за темою дисертації проведено впродовж 2020–2024 рр. згідно з тематичним планом наукових та науково-дослідних робіт Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління відповідно до науково-дослідної роботи «Обґрунтувати науково-теоретичні та організаційні засади імплементації моделі європейського зеленого переходу до національного плану повоєнної відбудови економіки та довкілля України» (номер державної реєстрації 0123U100345), яка виконується у Міжгалузевому координаційному центрі з екологічної освіти для сталого розвитку у період 2023–2025 рр. Зокрема виконано аналіз і систематизацію новітніх законодавчих

ініціатив ЄС щодо оптимізації забезпечення збалансованого (сталого) сільськогосподарського землекористування за умов змін клімату.

У межах науково-дослідної роботи 05.00.01.11.Пк за темою «Удосконалення фіскального інструментарію регулювання сільськогосподарського землекористування на засадах низьковуглецевого розвитку» (номер державної реєстрації 0123U100531), яку проведено у 2023 р. у відділі зрошувального землеробства та декарбонізації агроєкосистем Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН, запропоновано підхід щодо удосконалення податкових нарахувань за використання земель сільськогосподарського призначення з орієнтацією на запровадження низьковуглецевого землекористування, а відтак, для відновлення і збереження агроресурсного потенціалу, підвищення конкурентоспроможності національної продукції рослинництва на міжнародних ринках. Запропоноване удосконалення податкового важеля може бути взято за основу запровадження новітніх інструментів зеленої економіки для сектору сільськогосподарського землекористування, у тому числі розглянутий підхід може бути використано при розробленні планів запровадження кращих практик на рівні територіальних громад і оптимізації запровадження низьковуглецевого сільськогосподарського землекористування регіонів.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Дисертація є самостійною науковою працею, результати якої одержано автором самостійно, а сформульовані у ній положення та висновки обґрунтовано на основі власних досліджень автора. Здобувачем здійснено пошук та аналіз літератури за темою дисертації, виконано наукові дослідження та опрацьовано одержані результати.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Теоретико-методичною основою дисертації є загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, постулати сучасної економічної думки, нароби дослідників вітчизняних та іноземних шкіл і учених-економістів з проблем природокористування і охорони навколишнього середовища, теоретичні, методичні напрацювання та методичні розробки установ економічного профілю, а також національна нормативно-законодавча база з питань раціонального природокористування й охорони навколишнього природного середовища та міжнародні законодавчі ініціативи країн Євросоюзу, які орієнтовані на реалізацію завдань зеленої економіки, сталого розвитку, із забезпеченням окремої уваги до проблем зміни клімату та адаптації до їх наслідків.

Розв'язання визначених завдань для досягнення мети дисертаційного дослідження відбувалося на засадах системного підходу при залученні сучасних методів дослідження, зокрема: монографічний – для здійснення узагальнень напрацьованих результатів і здобутків сучасних наукових розробок у сфері фіскального регулювання та власне застосування інструментів оподаткування для сфери використання земель сільськогосподарського призначення; статистичного аналізу – для оцінювання сучасного стану сільськогосподарського землекористування, визначення еколого-економічних характерних рис залучення фінансово-економічного інструментарію, у тому числі новітніх економічних механізмів зеленої економіки для забезпечення низьковуглецевого (сталого) землекористування; кореляційно-регресійного аналізу – для оцінювання впливу товарного виробництва рослинницької продукції на стан агроресурсного потенціалу у розрізі природно-кліматичних зон; графічний – для наочного представлення аналітичних обґрунтувань та інформації статистичних спостережень, а також отриманих результатів проведених розрахунків; економіко-статистичні – для якісно-кількісної характеристики динаміки інфраструктури функціонування фінансово-економічних інструментів, як важелів оптимізації зусиль щодо запровадження методів низьковуглецевого землекористування); моделювання – для оптимізації запровадження і функціонування системи моніторингу агроєкосистем та фіскального забезпечення низьковуглецевого розвитку товарного рослинництва України.

Проведення дослідження відбувалося на інформаційній основі національної та міжнародної нормативно-правової бази фіскального регулювання і проблем забезпечення збалансованого землекористування зокрема, директив і законів, постанов та інших нормативних урядових актів, оприлюднених матеріалів Державної служби статистики України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Міністерства

економіки та Фіскальної служби України. Крім того, використано дані відомчих установ, зокрема Інституту охорони ґрунтів України та публікації інтернет-ресурсів.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження розкривається теоретико-методичними наробками автора на шляху вирішення важливого наукового завдання у сфері економіки природокористування та досягненні прийняттого стану агроекологічної, а відтак і продовольчої безпеки, яка полягає у розробленні теоретико-методологічних і організаційно-економічних основ фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування в умовах зміни клімату як основи запровадження низьковуглецевого розвитку на засадах зеленої економіки у рослинництві, що сприяє відтворенню і подальшому збереженню природоресурсного і агроресурсного потенціалів у регіональному і національному вимірі.

Вперше на основі теоретичного узагальнення запропоновано концептуальні засади формування організаційно-економічних умов господарювання суб'єктів економічної діяльності у сфері рослинництва, за яких обсяги прибутків є залежними від рівня агроекологічної безпеки, який сформовано в результаті використання агроресурсного потенціалу; обґрунтовано модель фіскального забезпечення сталого використання агроугідь, яка передбачає комплексний зв'язок нарощування економічної ефективності товарного виробництва рослинницької продукції із рівнем забезпечення прийняттого стану агроекологічної і продовольчої безпеки.

Удосконалено методичний підхід щодо податкових нарахувань за використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення як основи формування господарських умов з фокусом на відновлення і збереження агроресурсного потенціалу, що, на відміну від існуючих, враховує рівень агроекологічної безпеки, який сформовано у результаті вирощування товарної продукції рослинництва; концептуальний підхід щодо удосконалення теоретико-методичних засад забезпечення системи низьковуглецевого (сталого) землекористування, основний вплив якого спрямовано на формування фіскальними інструментами організаційно-економічних умов залежності економічної прибутковості господарюючих суб'єктів при товарному виробництві рослинницької продукції від рівня агроекологічної безпеки; інституційне підґрунтя впровадження моніторингової діяльності сільськогосподарського землекористування на шляху зеленого переходу, як базового компоненту формування інформаційно-реєстраційної інфраструктури забезпечення низьковуглецевого (сталого) використання агроугідь.

Набули подальшого розвитку та поглиблено розуміння сутності і ролі фіскальної групи інструментів як дієвого важеля еколого-економічного механізму забезпечення збалансованого (сталого) використання агроресурсного потенціалу з урахуванням проблем зміни клімату; інституційне забезпечення ефективності фіскального інструментарію на основі теоретичного узагальнення та удосконалення релевантного закордонного досвіду щодо використання фіскального інструментарію за базовими його компонентами як ключового ланцюга еколого-економічного механізму збалансованого (сталого) використання земель сільськогосподарського призначення; теоретико-методичний підхід до оцінки рівня агроекологічної безпеки як основи діагностики проблем і ризиків забезпечення сталого сільськогосподарського землекористування на основі встановлення міри і характеру зв'язків між рівнем запасів вуглецю у ґрунтовому покриві й інтенсивністю антропогенного навантаження на агроecosystemу.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. Значимість результатів проведеного дослідження для практики господарювання у секторі товарного рослинництва обґрунтовується розробленням теоретико-методичних положень та висновків до рівня можливого їх використання у практиці податкових нарахувань, зміцненні інституційного підґрунтя цього процесу. Крім того, отримані результати набувають практичного значення завдяки системному підходу щодо удосконалення фіскального інструментарію, як важеля у формуванні оновлених організаційно-економічних умов господарювання у секторі товарного рослинництва, за яких економічні прибутки суб'єктів господарювання стають залежними від якісного стану земельних угідь після циклу товарного виробництва.

Запропоновані підходи сприяють оптимізації зусиль у прийнятті управлінських рішень на державному і регіональному рівнях для сектору сільськогосподарського

землекористування та орієнтовані на підвищення капіталізації земельних ресурсів у товарному рослинництві і скороченні антропогенних навантажень на кліматичну компоненту екосистеми. Серед результатів дисертації окрему практичну цінність відмічено за пропозиціями щодо удосконалення підходів з обчислення обсягів податкових стягнень за використання земельних ділянок, які задіяно у товарному виробництві рослинництва. Від існуючого підходу запропоноване удосконалення відрізняється посиленням можливості урахування якості ґрунтового покриву агроугідь, яку землі набувають після вирощування врожаїв товарної продукції. А саме через поправочний коефіцієнт урахування сублімованого впливу характеристик землекористування, який запропоновано застосовувати до податкових нарахувань за використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення, що справляється з власників ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів. Вказані положення є актуальним і з огляду на євроінтеграційні процеси можуть бути використані при підготовці нормативно-правових актів щодо підвищення рівня ефективності та конкурентоспроможності вітчизняного аграрного сектору економіки.

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Положення дисертаційного дослідження опубліковано у 18 наукових працях, з яких 3 статті у наукових виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 4 статті у наукових виданнях, включених до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України, стаття у науково-популярному виданні, 10 тез наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до міжнародних наукометричних баз даних
Web of Science Core Collection та/або Scopus**

1. Galushkina T., Butrym O., Baranovska V., Afanasieva O., **Zaruba D.** International green growth content and institutional basis of decarbonization in Ukraine. Trends in scientific thought in economics and management: Collective monograph. Boston, 2021. P. 50–63. (*Galushkina T., Butrym O. здійснено загальне керівництво, написано вступ, висновки. Baranovska V. редактовано та оформлено текст. Afanasieva O. проведено збір вихідних даних, літературний огляд. Zaruba D. сформовано структуру підходів щодо формування системи збалансованого природокористування на засадах зеленої економіки*).

2. Butrym O., **Zaruba D.**, Yehorova T., Hranovska L., Shablia O. The role of fiscal instruments in the implementation of low-carbon agriculture. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. 2023. Vol. 9. No. 4. P. 141–167. (*Butrym O., Hranovska L. здійснено наукове керівництво, написано вступ. Єгоровою Т. досліджено агроландшафтне районування Одеської області. Zaruba D. запропоновано підхід щодо методичного удосконалення податкових нарахувань за сільськогосподарське землекористування на засадах зеленої економіки на основі здійсненого аналізу еколого-економічної ефективності використання агроугідь. Shablia O. зібрано вихідні дані, написано літературний огляд*).

3. Butrym O., Galushkina T., Bondar O., Panchenko G., Granovska L., **Zaruba D.** The Digitalization Role in the Crop Production Carbon Footprint Reducing. Innovative Computing and Communications. Proceedings of ICICC 2024. Vol. 1. Chapter 29. (*Bondar O. O., Galushkina T. здійснено наукове керівництво, написано вступ. Butrym O. здійснено літературний огляд. Panchenko G. підготовлено графіки. Granovska L. написано висновки, відредаговано текст. Zaruba D. обґрунтовано вплив діджиталізації на підвищення ефективності функціонування інформаційно-реєстраційної інфраструктури при запровадженні кращих агротехнологічних практик у товарному виробництві рослинництва*)

**Статті у наукових виданнях,
включених до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України**

4. **Заруба Д. В.** Нормативно-правове забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів в контексті впровадження принципів зеленої економіки. Агросвіт. 2022. № 22. С. 100–110.

5. **Заруба Д. В.** Зміцнення інституційного підґрунтя моніторингу сільськогосподарського землекористування на шляху зеленого переходу. Ефективна економіка. 2023. № 5.

6. Бутрим О. В., **Заруба Д. В.** Еколого-економічні індикатори збалансованого використання агроугідь з урахуванням вимог зеленого зростання. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2024. № 2. (Бутрим О. В. здійснено наукове керівництво, написано вступ. Зарубою Д. В. запропоновано концептуальний підхід щодо систематизації індикаторів еколо-економічного стану сільськогосподарського землекористування, як основи систематизації показників зеленого зростання).

7. Заруба Д. В. Сутність та роль фіскальної групи інструментів у забезпеченні збалансованого (сталого) розвитку на засадах зеленої економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 10. С. 175–181.

Стаття у науково-популярному виданні

8. Бутрим О. В., **Заруба Д. В.** Нормативно-правове забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів в контексті зеленої економіки. Зелена економіка. 2023. № 1. С. 96–121. (Бутрим О. В. здійснено наукове керівництво, написано вступ. Зарубою Д. В. здійснено аналіз нормативно-законодавчих ініціатив економічно розвинених країн ЄС та їх вплив на імплементацію постулатів зеленої економіки у товарне виробництво сектору рослинництва України).

Тези наукових доповідей

9. Бутрим О. В., **Заруба Д. В.** Роль фіскального інструментарію в системі еколого-економічного регулювання землекористування в умовах зміни клімату. Сучасні тенденції трансформації регіональної економіки: Міжнародна науково-практична конференція, м. Дніпро, 30 жовтня 2021 року: тези доповіді. Дніпро, 2021. С. 48–52. (Бутрим О. В. здійснено наукове керівництво, написано вступну частину. Зарубою Д. В. сформовано методичний підхід з урегулювання земельних відносин на засадах концепції зеленої економіки).

10. Бутрим О. В., Моклячук О. М., **Заруба Д. В.**, Демидюк Ю. С., Найда Є. І. Нові міжнародні ініціативи у боротьбі зі зміною клімату. Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: міжнародний та національний вимір: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 10 грудня 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 94–98. (Бутрим О. В. здійснено наукове керівництво. Моклячук О. М. проведено збір статистичних даних. Зарубою Д. В. здійснено аналіз історії розвитку міжнародного руху боротьби зі зміною клімату та розвитку питання регулювання азотного забруднення екосистеми. Демидюк Ю. С. проведено аналіз законодавчої баз з питань зміни клімату. Найдою Є. І. проведено літературне оформлення).

11. Заруба Д. В. Теоретико-методичні основи фіскального регулювання змін запасів вуглецю у ґрунтах агроугідь. Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: міжнародний та національний вимір: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 10 грудня 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 70–73.

12. Заруба Д. В. Врахування закордонного досвіду забезпечення збалансованого сільськогосподарського землекористування у повоєнному відновленні України. Multidisciplinary Scientific Notes. Theory, History and Practice: VI Міжнародна науково-практична конференція, м. Едмонтон, Канада, 01–04 листопада 2022 року: тези доповіді. Едмонтон, 2022. С. 135–139.

13. Бондар О. І., Бутрим О. В., **Заруба Д. В.** Удосконалення інституційних основ аграрного сектору України на засадах зеленої економіки за повоєнної відбудови. Ефективність агротехнологій в зоні Полісся України: II Всеукраїнська наукова конференція, м. Житомир, 17–18 листопада 2022 року: тези доповіді. Житомир, 2022. С. 7–12. (Бондар О. І. здійснено наукове керівництво. Бутрим О. В. проведено аналіз існуючого стану адаптації до змін клімату агровиробничого сектору. Зарубою Д. В. здійснено аналіз розвитку підходів щодо вирішення проблеми регулювання антропогенних впливів на процеси зміни клімату у національному законодавстві).

14. Заруба Д. В. Нормативно-правове забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів в контексті впровадження принципів зеленої економіки. Зелена економіка та низьковуглецевий розвиток: глобальні виклики та реалії за умов повоєнного часу: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 16 грудня 2022 року: тези доповіді. Київ, 2022. С. 137–143.

15. Єгорова Т. М., Бутрим О. В., **Заруба Д. В.**, Бутрим В. Ю. Роль системи моніторингу у контексті інституціонального забезпечення формування внутрішнього вуглецевого ринку. Зелене повоєнне відновлення продовольчих систем в Україні: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 26 січня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 169–175. (Бутрим О. В. запропоновано модель інституціональних зв'язків внутрішнього вуглецевого ринку для сектору землекористування. Єгоровою Т. М. здійснено наукове керівництво. Зарубою Д. В. обґрунтовано роль системи моніторингових досліджень за станом агроєкосистем для забезпечення еколого-економічної ефективності запровадження збалансованого (низьковуглецевого) використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення. Бутрим В. Ю. здійснено літературне оформлення, редагування тексту).

16. Єгорова Т. М., Бутрим О. В., **Заруба Д. В.**, Бутрим В. Ю. Роль системи моніторингу у контексті інституціонального забезпечення формування внутрішнього вуглецевого ринку. Зелене повоєнне відновлення продовольчих систем в Україні: науково-практична конференція, м. Київ, 26 січня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 169–175. (Бутрим О. В. здійснено наукове керівництво. Грановською Л. М. написано вступну частину, здійснено літературне оформлення. Зарубою Д. В. запропоновано підхід щодо регулювання антропогенного впливу на рівень агроєкологічної безпеки за допомогою фінансово-економічних важелів фіскального спрямування).

17. Барановська В. Є., Бутрим О. В., **Заруба Д. В.** Оцінка земельно-ресурсного потенціалу України та інституційні основи забезпечення його сталого використання. Ефективність агротехнологій зони Полісся України: III Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Житомир, 23–24 листопада 2023 року: тези доповіді. Житомир, 2023. С. 14–19. (Бутрим О. В. здійснено наукове керівництво. Барановською В. Є. проведено літературний огляд, редагування тексту. Зарубою Д. В. здійснено оцінку змін запасів вуглецю у резервуарі мінеральних ґрунтів України у зональному вимірі).

18. Заруба Д. В. Особливості фіскального регулювання при забезпеченні збалансованого (сталого) землекористування на засадах зеленої економіки. Розвиток міжнародних економічних відносин в умовах глобальних викликів: Міжнародна науково-практична конференція, м. Ужгород, 2–3 травня 2024 року: тези доповіді. Ужгород, 2024. С. 41–44.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні положення і висновки, що містяться в дисертації обговорювалися на: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні вектори розвитку юридичної освіти та науки» (м. Київ, 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 125-річчю заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України «Актуальні питання приватно-правового регулювання в умовах євроінтеграції» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій 126-річчю заснування Національного університету біоресурсів і природокористування України «Актуальні питання приватноправового регулювання в умовах євроінтеграції» (м. Київ, 2024 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Заруби Дмитра Васильовича на тему: «Організаційно-економічні засади фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування в умовах зміни клімату» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, результати якої забезпечують удосконалення теоретико-методичного підходу до оцінки рівня агроєкологічної безпеки як основи діагностики проблем і ризиків забезпечення збалансованого (низьковуглецевого) сільськогосподарського землекористування на основі встановлення міри і характеру зв'язків між рівнем запасів вуглецю у ґрунтовому покриві й інтенсивністю антропогенного навантаження на агроєкосистему, що сприяє адаптації міжнародних законодавчих ініціатив до національних умов та реалізації євроінтеграційних прагнень України.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувача Заруби Дмитра Васильовича дисертація на тему: «Організаційно-економічні засади фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування в умовах зміни клімату» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 08 «Соціальні та поведінкові науки».

Рішення прийнято одноголосно.

**Голова наукової ради
факультету землевпорядкування
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор географічних наук, професор**

Іван КОВАЛЬЧУК

Експерти:

**Професор кафедри земельного кадастру
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН**

Ірина НОВАКОВСЬКА

**Доцент кафедри геодезії та картографії
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат економічних наук, доцент**

Олександр ШЕВЧЕНКО

**Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії**

Сергій БОЯРЧУК